

Algemene Rekenkamer

PERSOONLIJK
Minister van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap
Rijnstraat 50
2515 BJ DEN HAAG

Lange Voorhout 8
Postbus 20015
2500 EA Den Haag
T 070-3424344
E voorlichting@rekenkamer.nl
W www.rekenkamer.nl

DATUM 27 augustus 2019
BETREFT Wetsvoorstel wijziging WHW i.v.m. studiekeuze-informatie en
studenttevredenheidsonderzoek; overleg op grond van artikel 7.40 CW 2016

Geachte mevrouw Van Engelshoven,

Bij brief van 14 augustus 2019, kenmerk 16308864, verzoekt u om overleg op grond van artikel 7.40 van de Comptabiliteitswet 2016 (CW 2016) over het wetsvoorstel tot wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek in verband met het verzamelen en verspreiden van studiekeuze-informatie en het doen van onderzoek naar studenttevredenheid op het terrein van hoger onderwijs.

Met het wetsvoorstel wordt het verzamelen en verspreiden van studiekeuze-informatie en het doen van onderzoek naar studenttevredenheid en –betrokkenheid een wettelijke taak van een daartoe aan te wijzen rechtspersoon. De rechtspersoon neemt in verband met zijn taak enquêtes af, waarvoor de instellingen van hoger onderwijs gegevens aanleveren.

Over het wetsvoorstel is op ambtelijk niveau op constructieve wijze overleg gevoerd met medewerkers van uw ministerie. Op basis van dit overleg, het wetsvoorstel en bijbehorende memorie van toelichting brengen wij onderstaand enkele aandachtspunten bij het wetsvoorstel onder uw aandacht. We gaan achtereenvolgens in op:

- de waarborgen rondom de inrichting en werkwijze van de aangewezen rechtspersoon;

UW KENMERK

ONS KENMERK 19007508 R

BIJLAGEN

- de bekostiging van de wettelijke taakuitvoering;
- de uitwerking van sturing en toezicht; en
- de taak en bevoegdheden van de Algemene Rekenkamer.

De Algemene Rekenkamer treedt bij haar beoordeling op grond van artikel 7.40 van de CW 2016 overigens niet in de beleidskeuze: de keuze om een rechtspersoon aan te wijzen die belast wordt met de uitvoering van de genoemde wettelijke taak beschouwen wij als gegeven.

Aandachtspunten bij het wetsvoorstel

Waarborgen rondom inrichting en werkwijze aangewezen rechtspersoon

Uit de memorie van toelichting blijkt dat de minister van OCW een aantal elementen gaat beoordelen bij de aanwijzing van de rechtspersoon die wordt belast met de uitvoering van de wettelijke taak. Het gaat zowel om aspecten die zien op de inrichting van de rechtspersoon, als op de werkwijze van de organisatie. Zo moet de aan te wijzen rechtspersoon volgens de memorie van toelichting een raad van toezicht hebben. Ook staat vermeld dat de minister van OCW bij de aanwijzing nagaat of de juiste 'checks and balances' zijn ingebouwd: in de statuten en werkwijze van de organisatie moeten zowel de betrokkenheid van het onderwijsveld en belanghebbenden als de objectiviteit van de organisatie en de studiekeuze-informatie geborgd zijn. Het valt ons echter op dat de voorgestelde wettekst deze eisen niet regelt, noch een grondslag biedt hierover nadere regels te stellen. Aangezien de wet straks het kader biedt waarbinnen het verzamelen en verspreiden van studiekeuze-informatie vorm krijgt, is het van belang dat ook in de wetgeving zelf en dus niet elders wordt vastgelegd aan welke eisen een rechtspersoon (minimaal) moet voldoen om voor de uitvoering van deze taak aangewezen te kunnen worden.

In het verlengde hiervan is van belang om te waarborgen dat de organisatie de elementen waarop ze beoordeeld is bij de aanwijzing niet zonder medeweten en/of instemming van de minister van OCW kan wijzigen, bijvoorbeeld door aanpassing van de statuten. We adviseren u wettelijk vast te leggen dat een statutenwijziging alleen met goedkeuring van de minister van OCW mag plaatsvinden en/of te regelen dat de minister van OCW de aanwijzing kan intrekken als de rechtspersoon niet langer aan de bij aanwijzing gestelde eisen voldoet.

Bekostiging wettelijke taakuitvoering

Het is van belang dat als een instelling wettelijk wordt belast met de uitvoering van een publieke taak vooraf duidelijk is geregeld hoe de taakuitvoering (structureel)

wordt bekostigd. De organisatie is immers gehouden de wettelijke taak uit te oefenen en van taakverwaarlozing mag geen sprake zijn.

3/4

Weliswaar blijkt uit de memorie van toelichting dat de minister van OCW voornemens is de wettelijke taakuitvoering te financieren, maar in de wettekst zelf is niet geregeld op welke wijze de bekostiging vorm krijgt. Het ligt in de rede om naast de taakuitvoering ook de bekostiging en daaraan te stellen voorwaarden wettelijk te regelen.

Verder is het van belang dat de minister van OCW kaders stelt aan de wijze waarop de aangewezen rechtspersoon de publieke middelen dient te beheren. Te denken valt aan het administratief gescheiden houden van publieke en eventuele private middelen. Ook dient de minister na te gaan of de organisatie in aanmerking komt voor schatkistbankieren en hoe bij intrekking van de aanwijzing of opheffing van de organisatie wordt omgegaan met reeds verstrekte publieke middelen.

Invulling van sturing, verantwoording en toezicht

Wanneer publieke taken zijn neergelegd bij een instelling op afstand van het Rijk, ligt de verantwoordelijkheid voor een goede uitvoering daarvan primair bij het bestuur van die instelling. Wel moet de minister altijd aan de Tweede Kamer verantwoording kunnen afleggen over de uitvoering van wettelijke taken en de besteding van publieke middelen. Wanneer de uitvoering in handen is van een organisatie buiten de rijksoverheid brengt dit met zich mee dat de minister hierop toezicht zal moeten houden.

De memorie van toelichting geeft helder aan dat de minister van OCW een toezichhoudende rol krijgt ten aanzien van de aangewezen rechtspersoon en dat dit toezicht zowel de uitvoering van de wettelijke taak als de besteding van publieke middelen omvat. Uit het wetsvoorstel blijkt bovendien dat u in de aanwijzing nadere eisen gaat stellen met betrekking tot toezicht en verantwoording.

We achten het raadzaam dat u de invulling van sturing en toezicht nader uitwerkt in een concreet toezichtarrangement. In dit toezichtarrangement kan onder meer een interventieladder worden opgenomen. Ook kan hierin worden uitgewerkt hoe het toezicht op de wettelijke taakuitoefening precies vorm krijgt en (aan de hand van welke eisen) wordt vastgesteld of door de rechtspersoon verspreide studiekeuze-informatie inderdaad objectief, betrouwbaar en vergelijkbaar is.

Taak en bevoegdheden Algemene Rekenkamer

De rechtspersoon die door de minister van OCW wordt aangewezen, kan worden aangemerkt als een rechtspersoon met een wettelijke taak (rwt) in de zin van de CW 2016: de rechtspersoon wordt belast met de uitvoering van de in het wetsvoorstel geregelde taken en wordt daartoe – zo blijkt uit de memorie van toelichting - gefinancierd door de minister van OCW.

De Algemene Rekenkamer is bij de aangewezen rechtspersoon bevoegd tot onderzoek ter plaatse op basis van artikelen 7.24, 7.25 en 7.34 van de CW 2016.

Wij verzoeken u een afschrift van deze brief te voegen bij het wetsvoorstel zoals dat naar de ministerraad, de Raad van State en de Staten-Generaal wordt verzonden.

Algemene Rekenkamer

drs. A.P. (Arno) Visser,
president

drs. C. (Cornelis) van der Werf,
secretaris